

УДК 784.9

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-2-13>

Микола МИГОВИЧ,

orcid.org/0000-0002-5714-2398

*аспірант кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) myhovychm@gmail.com*

СУЧАСНІ ВОКАЛЬНІ ТЕХНІКИ ТА МЕТОДИКИ ЇХ ВИВЧЕННЯ

Метою статті є здійснення аналізу методів і прийомів використання сучасних вокальних технік, а саме: мелізм, субтон, вібрато, белтінг, тванг, гроул, свистковий йодль і штробас (вокал фрай). Використання даних прийомів та технік вокалістом передбачає наявність правильної манери виконання, чітке усвідомлення можливостей голосу, знання об'єктивних закономірностей співочого голосоутворення та вокальної методики. Аналізуючи вищезгадані прийоми та техніки ми звертались до осмислення психологічних особливостей сприймання, проблем особливостей звукоутворення, анатомії і фізіології голосового апарату. Саме тому наукова новизна полягає у систематизації та аналізі методів і прийомів використання сучасних вокальних технік. Дослідження пропонує новий ракурс до цілісного осмислення сучасних вокальних технік та методики їх вивчення.

Методологія дослідження обумовлена міждисциплінарним підходом, який передбачає використання загальнонаукових методів аналізу, синтезу та узагальнення. Узагальнення та аналіз здійснювалось на основі власного практичного досвіду викладання естрадного та академічного вокалу. Метод синтезу застосовано до обробки інформації. Також у статті використано герменевтичний метод, який складає основу пояснень звукоутворення як відтворення творчих процесів у зовнішніх проявах.

З огляду на вищевикладений матеріал основного змісту зазначимо, що розглянуті вокальні техніки і прийоми їх використання базуються на вмінні, і розумінні того, що голос повинен бути стійким і вокаліст вміє ним коригувати. Це стосується дихання, опертого звучання, подачі звуку та самого звукоутворення кожного окремого голосу.

Так, особливість виконання вокальної техніки мелізм полягає в тому, що вокаліст проспівує ноту технічно здійснюючи швидкий рух вверх і вниз. У вібрато акцентується увага на звукоутворенні в резонаторах з особливим відчуттям свободи, а не на голосових зв'язках. Субтон характеризується вивільненням потужного струменя повітря, приводячи голос в активний стан, не змикаючи зв'язки до кінця. Белтінг використовує методику навчання, де необхідно зібрати непросту комбінацію факторів, таких як : вокальна опора, сила голосу, направленість в «маску», посилену роботу м'язів голови та ротової порожнини як резонатора, здатність користуватися природнім криком. Тванг утворюється при одночасному закритті м'якого піднебіння й «коміра» гортані. Дана техніка формується шляхом підняття кореня язика. Гроул – формується як діафрагмальний бас, базується на звукоутворенні на опорі від діафрагми при сильному виштовхуванні повітря знизу живота з подальшим розщепленням голосових зв'язок. Прийом свисткового йодлю зводиться до приведення голосових зв'язок до максимуму розтягнутого і зімкнутого стану. Штробас (вокал фрай) відтворюється на голосових зв'язках, що перебувають у розслабленому стані з неповною вібрацією та використовується у найнижчому регістрі, саме тоді звук є тихим і найбільш наближеним до скрипучого голосового відтінку.

Ключові слова: вокальні техніки, постава голосу, вокал, голосовий апарат, методика оволодіння.

Mykola MYHOVYCH,

orcid.org/0000-0002-5714-2398

*Postgraduate Student at the Department of Vocal and Choral, Choreographic and Fine Arts,
Drohobych State Pedagogical Ivan Franko University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) myhovychm@gmail.com*

MODERN VOCAL TECHNIQUES AND THEIR STUDY METHODS

The purpose of the article is to analyze the methods and techniques of using modern vocal techniques, namely: melisma, subtone, vibrato, belting, twang, growl, whistle yodel and strobass (vocal fry). The use of these techniques and techniques by a vocalist presupposes the presence of the correct manner of performance, a clear awareness of the possibilities of the voice, knowledge of the objective laws of singing voice formation and vocal technique. Analyzing the above-mentioned methods and techniques, we turned to the understanding of the psychological features of perception, the problems of the features of sound production, anatomy and physiology of the vocal apparatus. That is why scientific novelty consists in the systematization and analysis of methods and techniques of using modern vocal techniques. The study offers a new approach to the holistic understanding of modern vocal techniques and the methodology of their study.

The research methodology is based on an interdisciplinary approach, which involves the use of general scientific methods of analysis, synthesis and generalization. The generalization and analysis was carried out on the basis of

one's own practical experience of teaching pop and academic vocals. The synthesis method is applied to information processing. The article also uses the hermeneutic method, which forms the basis of explanations of sound production as a reproduction of creative processes in external manifestations.

In view of the above material of the main content, we note that the considered vocal techniques and methods of their use are based on the ability and understanding that the voice must be stable and the vocalist knows how to adjust it. This applies to breathing, intonation, delivery of sound and the very sound formation of each individual voice.

Thus, the peculiarity of performing the melisma vocal technique is that the vocalist sings a note technically making a quick up and down movement. In vibrato, the emphasis is on sound formation in the resonators with a special sense of freedom, rather than on the vocal cords. The subtone is characterized by the release of a powerful jet of air, bringing the voice into an active state, without closing the connections to the end. Belting uses a teaching method where it is necessary to gather a difficult combination of factors, such as: vocal support, voice strength, directionality in the «mask», increased work of the muscles of the head and oral cavity as a resonator; the ability to use a natural cry. Twang is formed when the soft palate and the "collar" of the larynx are closed simultaneously. This technique is formed by lifting the root of the tongue. Growl – is formed like a diaphragmatic bass, based on sound formation on the support of the diaphragm during a strong expulsion of air from the lower abdomen with subsequent splitting of the vocal cords. Taking a whistle yodel is reduced to bringing the vocal cords to the maximally stretched and closed state. The strobass (vocal fry) is played on the vocal cords in a relaxed state with incomplete vibration and is used in the lowest register, which is when the sound is quiet and closest to a squeaky vocal timbre.

Key words: vocal techniques, voice posture, vocals, vocal apparatus, mastering technique.

Постановка проблеми. В останні десятиліття світова вокальна педагогіка зробила вагомий поступ. Сучасні дослідження виокремлюють і вже відомі факти звукоутворення, і здійснюють пошук нових знань про роботу голосового апарату вокаліста. Частина з яких впроваджується в навчальній роботі і виконавських практиках, а частина знаходиться лише в ракурсі теоретичних розробок. Це стосується абсолютно всіх вокальних жанрів і напрямків. Методи які пропонує сучасна вокальна педагогіка, в умовах сьогодення, дозволяють використовувати більш ефективні прийоми і техніки, задля максимально швидкого досягнення бажаних результатів. А саме: академічного та естрадного співу : мелізмами, вібрата, субтон, белтінг, гроул, тванг або вокальний ніс, свистковий йодль, штробас або вокал фрай, що додає до звучання голосу легкий хрип.

Об'єктом дослідження є сучасні вокальні техніки : мелізм, вібрата, субтон, белтінг, гроул, тванг (вокальний ніс), свистковий йодль, штробас (вокал фрай), а предметом дослідження є методика їх вивчення.

Аналіз досліджень. На сьогодні ми маємо безліч праць і посібників з різними вокальними прийомами та вокальними техніками. Такими, зокрема, є праці М. Смородської, яка досліджує окремі стилі у естрадно-джазовому вокальному мистецтві другої половини ХХ століття (Смородська, 2020); А Хоменко, В.Коробка, Н.Крутько, В.Курсон, осмислюють проблеми постановки голосу (Хоменко та ін., 2011); А. Боднарчук, подає методику формування вокально-виконавських навичок (Боднарчук, 2020) ; Н. Вовк аналізує концепцію мистецтва співу (Вовк, 2012). Ці наукові напрацювання доповнюються дослідженнями психолого-педагогічних та мистецтвознавчих

аспектів вокально-виконавської творчості (Гребенюк, 1999; Дмитрієв, 1996).

Методологія дослідження обумовлена міждисциплінарним підходом, який передбачає використання загальнонаукових методів аналізу, синтезу та узагальнення. Узагальнення та аналіз здійснювалось на основі власного практичного досвіду викладання естрадного та академічного вокалу. Метод синтезу застосовано до обробки інформації. Також у статті використано герменевтичний метод, який складає основу пояснень звукоутворення як відтворення творчих процесів у зовнішніх проявах.

Наукова новизна полягає у систематизації та аналізі методів і прийомів використання сучасних вокальних технік. Дослідження пропонує новий ракурс до цілісного осмислення сучасних вокальних технік та методики їх вивчення.

Метою статті є здійснення аналізу методів і прийомів використання сучасних вокальних технік, а саме: мелізм, субтон, вібрата, белтінг, тванг, гроул, свистковий йодль і штробас (вокал фрай).

Виклад основного матеріалу. Багато людей захоплюються звучанням голосу великих співаків, адже їхня якість абсолютно відрізняється від якості звичайних голосів, які ми чуємо щодня. Наявність непересічних якостей здається нам надзвичайним і неможливим. Однак це цілком можливо і в цьому немає нічого неймовірного, щоб змінити якість власного голосу. Ключ до успіху – це вокальна техніка. Як зазначив С. Кушка : «Методика навчання співу передбачає вивчення основ вокального виховання, набуття і осмислення досвіду, різних методів роботи з дітьми та юнацтвом в індивідуальних і групових формах занять» (Кушка, 2010 с. 7). Це твердження підкреслює важливість освоєння різних вокальних технік для розвитку власного голосу.

Вокальна техніка і техніка загалом називається комплекс певних навичок, керування конкретними м'язами. До цього поняття можна віднести будь-яку техніку, як спорт, водіння автомобіля чи показ фокусів. Все, що ми можемо керувати в своєму організмі відбувається за допомогою м'язів. Керування голосом не стало виключенням.

В умовах сьогодення, як в академічному так і естрадному виконанні, активно використовуються наступні вокальні техніки, а саме : мелізм – вокаліст проспівує ноту здійснюючи швидкий рух вгору і вниз, субтон – спів з придихом, вібрато – швидка зміна гучності, висоти звука і тембрової характеристики, *twang* або вокальний ніс – аналог високої співочої форманти, *grow* або гарчання – ефекту хрипкого гарчання, свистковий йодль – різкий перехід у високу теситуру, *vocal fry* або штробас – додає до звучання голосу легкий хрип, *belting* – співати високі ноти повним голосом.

Кожна техніка включає в себе деякі основні фактори для правильного звукоутворення – це дихання і опора. Адже, не оволодівши правильним опертим звуком і стабільним диханням вищезгадані техніки, які нами аналізуються, можуть призвести до неминучих пошкоджень голосу.

Вміння дихати – це першооснова необхідна для співака. Процес дихання складається з *вдиху*, під час якого легені наповнюються повітрям і *видиху*, під час якого легені виштовхують повітря і повертаються в початковий стан, завдяки своїй еластичності. Під час вдиху готується положення голосового апарату для відтворення звуку, а при видиху цей звук відтворюється. Вміння довготривалого дихання, в окремих випадках притаманне обдарованим особистостям, проте певні методики можуть сприяти розвитку цього процесу.

У вокальних методиках розрізняють *глибокий вдих*, який необхідний для довгої фрази і *пів-вдих*, який використовується для коротких фраз, і в місцях, де потребується гнучкість голосу.

Починаючи розбирати проблему дихання в утворенні звуку, нам перш за все потрібно виокремити, що робота дихального апарату під час мовної і співочої фонації тісно пов'язана з роботою гортані і артикуляційного апарату. Голосовий апарат працює як єдине взаємне ціле. Всі його основні частини : дихання, гортань і артикуляційний апарат (ротоглоткова порожнина, чи надставна трубка) в процесі здійснення вокальної функції рефлектують один з одним.

Основною функцією артикуляційних органів (надставна трубка – ротоглоткового каналу) являється формування, з цього початкового звука гортані, звука мовлення - голосний і приголосних, а

також виведення звукової енергії в зовнішній простір і створення певної ступені імпедансу системи гортань – дихання.

Опора – найважливіше відчуття в співі, завдяки якому вокаліст вільно керує своїм голосом. Відчуття опори виникає не одразу. При оволодінні технікою співочого звукоутворення поступово починають проявлятися навички при яких голос відтворює всі свої властивості. Відчуття опори, утворюється тоді, коли звукоутворення починає набирати опертий характер. Як правило, фокусування на цих відчуттях, супроводжуються опертим звучанням голосу. Звернення уваги на диференціацію опертого звуку та неопертого призводить до чіткого розуміння правильного і неправильного звукоутворення.

Під відчуттям опори голосу слід розуміти своєрідне відчуття, що супроводжує правильне оперте співоче звукоутворення. Опора – це особлива, правильна координація в роботі голосового апарату, який породжує опертий звук. Відчуття опори – суб'єктивне відчуття і тому відчувається по-різному. Одні вважають, що це своєрідне відчуття ніби стовп повітря, що підтримується внизу м'язами живота. Інші розуміють під відчуттям опори лиш певний ступень навантаження видихальної мускулатури, що подає потрібний повітряний тиск голосовим зв'язкам, або ж відчувають опору, як ступінь спротиву голосових зв'язок з підзв'язковим тиском на рівні гортані. Опора – це гальмування голосовими зв'язками повітряного напору.

Різновиди відчуття опори, співаками, пояснюється різним шляхом контролю за звукоутворенням, яким вони користуються. Як ми згадували, при вибудові постави голосу відбувається розвиток тих чи інших відчуттів і їх зворотнього зв'язку, за якими контролюється процес звукоутворення. Цей зворотній зв'язок є різноманітним. Відчуття, що контролюють функцію звукоутворення становлять основу для розвитку потрібних рефлексів. Однак, усвідомлюються і чітко диференціюються тільки ті, на які в навчальному процесі систематично ставилися акцентуації.

Розглянувши основоположні і базові аспекти постави голосу, розглянемо деякі вокальні техніки та прийоми, які притаманні як для академічного (класичного), так і для естрадного співу.

«Мелізми (грец. *melisma* – пісня, мелодія) – найчастіше використовується у різних видах орнаментики. До мелізмів належать різноманітні вокальні прикраси, виконувани на один склад тексту, – розспіви, а також мелодичні прикраси, такі як форшлаг, групетто, мордент, трель.

Форшлаг – допоміжний звук або декілька звуків перед основним, який прикрашає його. Групетто – мелодична прикраса, яка складається з 4 або 5 звуків – основного звука та допоміжного. Мордент – мелодична прикраса, яка складається з трьох звуків – основного, верхнього або нижнього допоміжного, основного. Трель – мелодична прикраса, яка складається з двох звуків, які швидко чергуються між собою, основного та верхнього допоміжного. Верхній допоміжний звук знаходиться від основного на відстані півтону або тону» (Фоломєєва, 2021, с. 60).

Мелізми – це окрема вокальна техніка. Спів мелізмами – це доволі складна, та водночас цікава вокальна техніка. Вона полягає в тому, що вокаліст проспівує ноту здійснюючи швидкий рух вгору і вниз, і робить це дуже технічно. Існує багато різновидів цього прийому, дехто вважає, що до цього різновиду відноситься і прийом «вібрато» (про який ми поговоримо згодом), як найпростіший у використанні. В перекладі з грецької «*vibrato*» перекладається як «пісня, мелодія» (Юцевич, 2003, с. 404). Це своєрідний мелізм – окрема мелодія в межах одного складу, який не змінює темп і ритмічний малюнок основної вокальної лінії.

«Особливою якістю при звукоутворенні вібрато – це зміна сили, тембру, висоти звука, своєрідна рівна пульсація під час його звучання. Вібрато відсутнє у мові. При його відсутності звук є неживим (прямим), нецікавим. Голоси з пульсацією біля шести раз в секунду (це є норма) відзначаються особливою красою, якщо пульсація більше семи раз в секунду – це є одна із вад голосу – тремоляція, а менше шести раз в секунду – качання голосу» (Хоменко та ін., 2011, с. 21).

Як виникає вібрато в голосі, і що представляє собою цей прийом?

Вібрато – це швидка зміна гучності, висоти звука і тембрової характеристики. Правильне вібрато утворюється в резонаторах, але у жодному випадку не на голосових зв'язках. Звичайно, присутні відчуття вібрації в гортані, але це лише відлуння резонансу. При правильному виконанні цей прийом розслабляє голос і надає йому відчуття свободи.

«Субтон – спів з придыхом. Приклади цього прийому можна почути в джазі і поп-музиці, наприклад, у таких виконавців як Tony Braxton, Cher або Tanita Tikaram» (Смородська, 2020, с. 137).

Цей прийом часто використовується в сучасній поп-музиці як у Західних країнах, так і в нашій. Його робота полягає в тому, щоб до чистого голосу додати струмінь повітря, що на виході народжує шипучий звук. Користування таким

прийомом збагачує пісню не тільки динамікою, але і дарує їй чуттєвість, і ніжність, зближуючи виконавця і слухача. Субтон в мові можна порівняти з говорінням пошепки.

Що відбувається у відворенні субтону? Ми випускаємо потужний струмінь повітря, приводимо голос в активний стан, але зв'язки до кінця не змикаємо. В даному випадку вони перебувають в напрузі, а втрата повітря збільшується вдвічі аніж у звичному співі.

Цей вокальний прийом не стане складним, якщо вокаліст володіє своїм голосом і співає на опорі. Використовувати його для постійного співу не варто, адже можна нашкодити своїм голосовим зв'язкам.

«Белтінг – один із найпопулярніших прийомів, який прийшов в естрадний вокал із соула. Термін «белтінг» (*to belt*) дослівно перекладається як – «кричати», тобто співати гучно в повну силу. Насправді – це вміння брати високі ноти повним голосом. Сутність практики полягає в тому, що вона стає можливою лише за відповідної комбінації таких складових як : сила голосу, його спрямованість на слухача і наявність природно-даного або набутого механізму здорового крику. Отже, виконання белтінгу потребує як допомоги від м'язів голосових зв'язок, які відповідають за їх щільне змикання, так і особливого, сильного дихання» (Боднарчук, 2020, с. 2).

Прийом белтінгу використовує методику навчання, де необхідно зібрати непросту комбінацію факторів – це вокальна опора, сила голосу, її направленість в «маску» (цей прийом передбачає посилену роботу м'язів голови та ротової порожнини як резонатора) і здатність користуватися природним криком. З урахуванням того, що кожен із нас індивідуальний і наші фізіологічні особливості визначають звучання вашого голосу, белтінг відомих вокалістів звучить по-різному, при тому викликаючи суперечливі питання щодо його класифікації.

«Тванг, (з англ. *Twang* – гугнявити) чи як ми звикли його називати – вокальний ніс. Вітчизняна дослідниця Н. Фоломєєва дає таке визначення даного прийому : тванг (від англ. «*twang*» – гугнявість) – особливий звук, який утворюється при одночасному закритті м'якого піднебіння й «коміра» гортані. Від загальновідомого явища імпедансу Р. Юссона, яке за сутністю своєю схоже на тванг, відрізняється місцем локалізації: імпеданс стосується передусім ротової порожнини, а тванг – гортані, тобто значно нижче» (Фоломєєва, 2016, с. 46).

Це один з основних прийомів в техніці сучасного вокалу. Тванг додає в тембр дзвінких обертонів, допомагає голосу звучати на високих нотах

щільно і сильно. На слух вокальний прийом характеризується своїм дзвінком, металічним звучанням. За даними останніх досліджень техніка досягання тванг впливає на вібрацію голосових зв'язок і дозволяє їм змикатися а розтягнутому стані, продовжуючи тим самим період змикання. Техніка тванг формується шляхом підняття кореня язика.

Є тонка межа між вокальним носом і гугнявим носом. Гугнявий ніс навпаки забирає всю дзвінкість з голосу і звучить глухо. Не гармонійність такого звучання одразу викликає дисонанс. Гугняве звучання являється дефектом голосу, над яким потрібно працювати і виправляти його спеціальними вправами. Класичний метод, закрити ніс пальцями під часу співу і спостерігати за характером звука, якщо повітря впирається в ніс і голос гугнявий – це означає, що це не тванг.

«Гроул (англ. growl – гарчання) – у сучасній музиці, зокрема, в джазі, специфічний прийом, за допомогою якого вокалісти та інструменталісти (духовики) досягають ефекту хрипкого гарчання. У джазовому вокалі найчастіше гроул використовувався Луї Армстронгом і Еллою Фітцджеральдом. Виразність цього прийому проявляється тоді, коли він використовується на окремих звуках або окремих коротких інтонаціях» (Фоломєєва, 2021, с. 60).

Науковий виклад прийому гроул визначає його як діафрагмальний бас. Даний вокальний прийом базується співом на опорі від діафрагми при сильному виштовхуванні повітря знизу живота з подальшим розщепленням голосових зв'язок – так досягається ефект ричання. Відштовхуючись від фізичних особливостей гроулінгу звук виходить доволі тонально низьким.

Свистковий йодль. «Йодль – це різка зміна регістрів. А свистковий йодль – це різкий перехід у високу теситуру, що знаходиться вище фальцету. За звучанням нагадує свист, через що й отримав свою назву. Оскільки це надзвичайно високі ноти, їх виконують на зручну голосну. Для переходу у свистковий регістр виконавцю необхідно мати хорошу еластичність голосових зв'язок і володіти фальцетом.» (Вовк, 2012).

Свистковий йодль включає в себе ноти, які є вершиною голосових можливостей. Він часто використовується як прикраса. Техніка цього прийому відрізняється від інших. Голосові зв'язки знаходяться в максимально розтягнутому і зімкнутому стані. Свою назву він отримав через відчуття, які відчуває вокаліст під час його виконання і унікального тембру, який нагадує свист. В більшості, діапазон знаходиться між високими С6 і F6, інколи може збільшуватися ще більше.

«Техніка штробасу – це коли наші зв'язки під тиском повітря коливаються, але при цьому вони ненапружені. Виходить звук схожий на рокіт, який використовує поп-співачка Адель в пісні «Rolling in the deer», Брітні Спірс в «Baby one more time», Енріке Іглесіас в пісні «Него» тощо. До основ розробки штробасу належать такі методики як : розробку прийому проводити зранку, використовувати в розмовній мові, а саме проговорювання слова з гарчанням. В академічному вокалі прикладом співу штробасом є бас – профундо. Штробас часто називають терміном vocal fry» (Фоломєєва, 2021, с. 44).

Зазначимо, коли відтворюється vocal fry, голосові зв'язки перебувають у розслабленому стані починаючи не повністю вібрувати. Така вібрація сприяє їх плавному включенню у вокальний процес, розігріву, швидкому набуттю еластичності без зусиль і, відповідно, без допомоги сторонніх м'язів. Vocal fry є найнижчим вокальним регістром, під час якого створення самого звука відбувається за допомогою повітря, яке проходить через розслаблену голосову щелину. Vocal fry звучить як тихий, скрипучий голос.

Висновки. Отже, цілі вокального виконавця різноманітні та численні: точне відтворення висоти, бажана якість голосу, чітка розбірливість, точний час і передбачуваний емоційний перепад. Ці акустичні зміни мають важливі наслідки для оцінки емоцій слухачами та підкреслюють нюанси якості індивідуальних відмінностей у виконанні співу. Як підсумок, в цій статті ми зосередились на деяких відомих вокальних техніках та прийомах, та подати аналіз методів і прийомів їх використання.

З огляду на вищевикладений матеріал основного змісту зазначимо, що розглянуті вокальні техніки і прийоми їх використання базуються на вмінні, і розумінні того, що голос повинен бути стійким і вокаліст вміє ним коригувати. Це стосується дихання, опертого звучання, подачі звуку та самого звукоутворення кожного окремого голосу.

Так, мелізм як окрема вокальна техніка є доволі складною, та водночас цікавою. Особливість її виконання полягає в тому, що вокаліст проспівує ноту здійснюючи швидкий рух вгору і вниз, і робить це дуже технічно. Вібрато визначено як особливість звукоутворення із швидкою зміною гучності, висоти і тембрової характеристики звуку. Акцентуємо увагу на звукоутворенні в резонаторах з особливим відчуттям свободи, а не на голосових зв'язках. Субтон характеризується вивільненням потужного струменя повітря, приводячи голос в активний стан, не змикаючи зв'язки до кінця. Необхідністю є перебування їх в напрузі з вдвічі збільшеною

втратаю повітря аніж у звичному співі. Прийом субтон не стане складним, якщо співати на опорі. Белтінг як один із найпопулярніших прийомів, що дослівно означає – кричати. Прийом белтінгу використовує методику навчання, де необхідно зібрати непросту комбінацію факторів, таких як : вокальна опора, сила голосу, направленість в «маску», посилену роботу м'язів голови та ротової порожнини як резонатора, здатність користуватися природнім криком. Twang (вокальний ніс) – гугнявий особливий звук, який утворюється при одночасному закритті м'якого піднебіння й «коміра» гортані. Техніка twang формується шляхом підняття кореня язика. Метод відтворення, що зводиться до техніки закритого носа пальцями під часу співу, якщо повітря впирається в ніс і голос гугнявий – це означає,

що це не тванг а просто гугнявий ніс. Growl – формується як діафрагмальний бас, базується на звукоутворенні на опорі від діафрагми при сильному виштовхуванні повітря знизу живота з подальшим розщепленням голосових зв'язок. Саме так досягається ефект ричання. Прийом свисткового йодлю (унікальний тембр, що нагадує свист) включає в себе відтворення вершин голосових можливостей. Техніка опанування цього прийому зводиться до приведення голосових зв'язок до максимально розтягнутого і зімкнутому стану. Vocal fry (штробас) відтворюється на голосових зв'язках, що перебувають у розслабленому стані з неповною вібрацією. Vocal fry використовується у найнижчому регістрі, саме тоді звук є тихим і найбільш наближеним до скрипучого голосового відтінку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднарчук А. Я. (2020). Методика формування вокально-виконавських навичок студентів мистецьких спеціальностей засобами естрадної пісні. *Науковий збірник. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського*, Одеса: Випуск 3. С. 2. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-3-3>. (дата звернення: 12.09. 2022)
2. Вовк Н. (2012). Мистецтво співу. URL: <https://junist.com.ua/images/naukovo-metodychna/MystectvoSpivy.pdf> (дата звернення: 09.09. 2022)
3. Гребенюк Н. Є. (1999). *Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія*. Вінниця: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1999. С. 269.
4. Дмитриев Л. Б. (1996). *Основы вокальной методики*. (2-е изд., перераб.). Москва: Музыка. С. 287.
5. Жинкин Н. (1958). Механизмы речи. Москва: Издательство Академии педагогических наук. С. 90.
6. Кушка Я. (2010). *Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності*. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан. С. 7.
7. Морозов В. П. (1967). Тайны вокальной речи. Москва: Наука. С. 90.
8. Смородська М. М. (2020). *Стиль соул у естрадно-джазовому вокальному мистецтві другої половини ХХ століття*. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Суми. С. 137. https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/disertaciya_smorodska_druk_dfbf6.pdf (дата звернення : 15.09. 2022)
9. Фоломєєва Н.А. (2016). *Особливості різних методик голосоутворення та вокальних прийомів, які використовуються в процесі фахової підготовки у ННІ культури і мистецтв*. Архіваріус. Київ : Serenity-Group. № 9 (13). С. 44-50.
10. Фоломєєва, Н. А. (2021). *Опанування вокально-виконавських прийомів у класі естрадного співу: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво*. Суми: ФОП Цьома С.П., С. 44-60.
11. Хоменко А.Б. Коробка В.І., Крутько Н.В., Курсон В.М. (2011). *Постановка голосу. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів і вчителів музики шкіл різного типу*. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя. С. 21.
12. Юцевич Ю. (2003). *Музыка: словарь-довідник*. Тернопіль. С. 404. URL: <https://archive.org/details/dovidnyk2003> (дата звернення: 19.09.2022).

REFERENCES

1. Bodnarchuk A. Ya. (2020) Metodika formuvannya vokal'no-vikonavs'kikh navichok studentiv mistets'kikh spetsial'nostey zasobami estradnoyi pisni. [Methods of formation of vocal and performance skills of students of art majors by means of pop songs]. Scientific collection. Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky, 2020, Odessa: Release 3. p. 2. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-3-3>. (Last accessed: 12.09.2022) [in Ukrainian].
2. Vovk, N. (2012). Mystetstvo spivu. [The art of singing]. URL: <https://junist.com.ua/images/naukovo-metodychna/MystectvoSpivy.pdf> (Last accessed: 09.09. 2022) [in Ukrainian].
3. Hrebenuk N. Ye. (1999). Vokalno-vykonavska tvorchist: psykhologo-pedahohichnyi ta mystetstvoznavchy aspekty : monohrafiia. [Vocal and performing creativity: psychological-pedagogical and art history aspects: monograph]. Vinnytsia: NMAU named after. P. I. Tchaikovsky, 1999. p. 269 [in Ukrainian].
4. Dmytryev L. B. (1996). Osnovy vokalnoy metodiki. [Fundamentals of vocal technique]. (Second edition.). Moscow: Music. p. 287 [in Russian].

5. Zhynkyn N. (1958). *Mehanizmyi rechi*. [Mechanisms of speech]. – Moskow: Publishing House of the Academy of Pedagogical Sciences. p. 90 [in Russian].
6. Kushka Ya. (2010). *Metodyka navchannia spivu: posibnyk z osnov vokalnoi maisternosti*. [Methodology for learning to speak: a guide to the basics of vocal mastery]. Ternopil: The beginning book-Bogdan. p. 7 [in Ukrainian].
7. Morozov V. P. (1967). *Taynyi vokalnoy rechi*. [Secrets of vocal speech]. Moskow: Science. p. 90 [In Russian].
8. Smorodska M. M. (2020). *Styl soul u estradno-dzhazovomu vokalnomu mystetstvi druhoi polovyny XX stolittia*. [Soul style in pop-jazz vocal art of the second half of the 20th century]. Qualifying scientific work on manuscript rights. Sumy, 2020. p. 137. https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/disertaciya_smorodska_druk_dfbf6.pdf (Last accessed: 15.09.2022) [in Ukrainian].
9. Folomicieva N.A. (2016). *Osoblyvosti riznykh metodyk holosoutvorennia ta vokalnykh pryiomiv, yaki vykorystovuiutsia v protsesi fakhovoi pidhotovky u NNI kultury i mystetstv*. [Peculiarities of various methods of voice formation and vocal techniques used in the process of professional training at the National Institute of Culture and Arts]. *Archivist*. Kyiv: Serenity-Group. Nr 9 (13). pp. 44–50 [in Ukrainian].
10. Folomicieva, N. A. (2021). *Opanuvannia vokalno-vykonavskykh pryiomiv u klasi estradnoho spivu: metodychni rekomendatsii dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti 014 Serednia osvita (Muzychne mystetstvo) ta 025 Muzychne mystetstvo*. [Mastering vocal and performance techniques in the class of pop singing methodological recommendations for students of higher education majors 014 Secondary Education (Musical Art) and 025 Musical Art]. Sumy: FOP Tsoma S. P. p. 60 [in Ukrainian].
11. Khomenko A.B. Korobka V.I., Krutko N.V., Kurson V.M. (2011). *Postanovka holosu*. [Setting the voice]. Educational and methodological manual for students of higher educational institutions and music teachers of various types of schools. Nizhyn: NSU Publishing House named after M. Gogol. p. 21 [in Ukrainian].
12. Yutsevych Iu. (2003). *Music: dictionary-reference*. Ternopil. p. 404. URL: <https://archive.org/details/dovidnyk2003> (Last accessed: 19.09.2022) [in Ukrainian].